

VOORTGANGSNOTA HONDENBELEID 2011-2012

Inhoud

1. Inleiding
2. Resultaten
3. Vergelijking in de G4
4. Losloopgebieden
5. Bebording
- 6 Samenvatting en conclusies
7. Vervolgstappen
8. Financiering losloopgebieden

Versie d.d. 28 maart 2013

1. Inleiding

In 2006 voerde de gemeente nieuw hondenbeleid in (RIS 134490). Sindsdien moeten hondenbezitters in de stad:

1. hun hond overal aanlijnen, behalve in losloopgebieden
2. met hun hond niet in aangewezen verbodsgebieden komen
3. de poep van hun hond overal opruimen
4. een opruimmiddel bij zich dragen als ze hun hond uitlaten.

Periode tot 2010

In de Voortgangsnota Hondenbeleid 2010 (RIS 177581) is teruggekeken op de effecten van dit beleid. Toen bleek er een verschil te bestaan tussen de beleving van de burgers en de feitelijke situatie op straat. De openbare ruimte was namelijk schoner geworden, maar dit leidde niet tot een hogere tevredenheid. Daarom is gekozen voor een integrale aanpak en een striktere handhaving.

Integrale aanpak

Bij een integrale aanpak worden middelen gecombineerd ingezet om overlast op een specifieke plek terug te dringen. Denk aan:

- Communicatie: bewoners en hondeneigenaren worden met brieven en/of folders op de hoogte gehouden van de regels.
- Monitoren: de hoeveelheid hondenpoep wordt bij start en eind van de integrale aanpak gemeten om het resultaat zichtbaar te maken.
- Schoonmaken: na de eerste meting wordt met de hondenpoepzuiger schoongemaakt. Niet alleen omdat bewoners dan eerder geneigd zijn zich aan de regels houden, maar ook omdat het eenvoudiger handhaven is met een 'schone lei'.
- Handhaven: gedurende twee weken wordt extra gehandhaafd, ook buiten kantooruren en in burgerkleding. De handhavers schrijven niet alleen bekeuringen uit, maar spreken mensen ook aan op hun gedrag.

Op dit moment wordt in de stadsdelen verder gewerkt met een integrale aanpak, zoals onder meer aan de Valkenboskade (zie hoofdstuk 7).

Periode 2011-2012 en meer losloopgebieden

In deze nieuwe Voortgangsnota Hondenbeleid kijken we terug op de resultaten van het hondenbeleid in de periode 2011-2012. Een belangrijke ander onderdeel hierin is het voorstel om het aantal losloopgebieden uit te breiden.

2. Resultaten

De gemeente maakt gebruik van vier instrumenten om de effecten van het hondenbeleid te meten. Daarvan worden jaarlijks overzichten gemaakt, die inzicht geven in de effecten van het beleid over een langere periode.

1. De beeldkwaliteitsmeting; een objectieve methode.
2. De analyse van de handhaving.
3. De analyse van relevante overlastmeldingen in Mijn Haagse Meldingen.
4. De jaarlijkse Stadsenquête: hoe denken de inwoners over de resultaten van het hondenbeleid?

1. Beeldkwaliteitsmetingen

De beeldkwaliteitsmeting is een methode om de vervuiling op straat te meten aan de hand van een landelijke catalogus (CROW; nationaal kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte). Zo kunnen we objectief vaststellen hoe schoon de openbare ruimte is. Dit gebeurt door uitwerpselen te tellen in vakken van 100m² en daaraan een kwaliteitsaanduiding toe te kennen: bij A⁺ is het vak vrij van uitwerpselen en bij D worden er meer dan drie geteld. In 2012 zijn bijna 7000 metingen uitgevoerd over de hele stad.

Beeldkwaliteit per 100m ²	Metingen 2010	Metingen 2011	Metingen 2012
A+ (0 uitwerpselen)	13,3%	11,5%	11,8%
A (≤ 1 uitwerpselen)	44,2%	59,2%	62,4%
B (≤ 2 uitwerpselen)	41,6%	28,4%	25%
C (≤ 3 uitwerpselen)	0,7%	0,7%	0,6%
D (> 3 uitwerpselen)	0,1%	0,1%	0,2%
totaal aantal metingen	4.589	6.043	6.989

De afgelopen twee jaar is er een duidelijke verbetering gemeten van B naar A. In 2012 scoort het overgrote deel van de gemeten vlakken (74%) een A of een A⁺. Van de gemeten ruimte scoort 25% een B. De stad is, voor wat betreft hondenpoep, dus schoner geworden.

2. Handhaven

In de nota Handhaven op Haagse Hoogte (RIS180710) is besloten prioriteit te geven aan hondenoverlast in de handhaving. Deze prioriteit is opgenomen in de uitvoeringsprogramma's van de stadsdelen.

Het actief handhaven van het hondenbeleid heeft de afgelopen jaren tot meer bekeuringen geleid.

Bekeuringen	2010	2011	2012
aanlijnplicht	1011	970	1214
verbodsgebied	273	176	321
opruimmiddel	477	378	489
opruimplicht	488	610	598
Totaal	2249	2134	2622

In 2012 zijn voor overtreding van het hondenbeleid zo'n 20% meer bekeuringen opgelegd dan in 2011. Dit geldt voor alle onderdelen van het hondenbeleid, behalve voor de opruimplicht. Hier is het aantal bekeuringen nagenoeg gelijk gebleven. Het handhaven van de opruimplicht blijft lastig; de pakkans is niet groot en alleen op heterdaad kan bekeurd worden. Door surveillance in burgerkleding verwachten we voor dit onderdeel de pakkans te vergroten.

Door uitbreiding van de capaciteit kan meer en op andere tijden ('s morgens vroeg, 's avonds laat en in het weekend) worden gecontroleerd. Het aantal buitengewone opsporingsambtenaren is sinds

2011 gegroeid door extra budget dat is vrijgekomen door Handhaven op Haagse Hoogte. In 2013 moet de operationele bezetting uitkomen op 125 fte; eind 2011 lag dit rond 88 fte.

3. Mijn Haagse Meldingen (voorheen Klacht Management Systeem / KMS)

Het systeem Mijn Haagse Meldingen (MHM) wordt ook gebruikt om inzicht te krijgen in meldingen¹ van hondenoverlast.

Meldingen in MHM (voorheen KMS)	2008	2009	2010	2011	2012
Hondenoverlast	637	676	690	880	1016
Stijging t.o.v. voorgaande jaar		+ 6%	+2%	+27,5%	+15,5%
Totaal aantal meldingen	66.754	59.454	64.046	60.101	57.624
Percentage hondenoverlast	0,95%	1,13%	1,08%	1,46%	1,76%

Het aantal meldingen over hondenoverlast vertoont de afgelopen jaren een stijgende lijn. De algemene trend is juist een daling van het aantal meldingen. Overigens maken de meldingen over honden in de openbare ruimte maar een klein percentage uit van het totaal: minder dan 2%. Het betreft hier meldingen van loslopende honden daar waar zij aangelijnd moeten zijn en meldingen van poep op straat, die niet is opgeruimd.

4. Stadsenquête

De Stadsenquête van 2012 laat zien dat de Haagse burger in het algemeen minder ontevreden is over 'hondenonderwerpen' dan in voorgaande jaren.

Redenen waarom mensen Den Haag minder schoon vinden	2010	2011	2012
Door hondenpoep	19%	13%	10%
Hondenpoep ten opzichte van andere redenen	1	3	3

Handhaving van regels tegenover hondenbezitters	2010	2011	2012
Onvoldoende	69%	71%	74%

Overige 'hondenonderwerpen'	2010	2011	2012
Percentage hondenbezitters (van alle respondenten)	8%	8%	7%
Bekend met het hondenbeleid (alle respondenten)	26%	21 %	31%
Bekend met het hondenbeleid (respondenten met hond)	72%	62%	85%
Ervaren overlast door loslopende honden	39%	37%	22%
Beoordeling eigen straat; 'vrij van hondenpoep' in een cijfer 1-10		6,5	6,4

Er zijn minder mensen die hondenpoep noemen als reden voor een minder schone openbare ruimte. Dit percentage is bijna gehalveerd sinds 2010. Na jarenlang op nummer één gestaan te hebben, komt hondenpoep als ergernis voor het tweede jaar op rij op de derde plaats.

Opvallend is dat de respondenten minder tevreden zijn over de handhaving, terwijl de inzet juist verhoogd is en een consequent lik-op-stukbeleid wordt gevoerd. Bijna driekwart van de deelnemers denkt dat onvoldoende wordt opgetreden tegen hondenbezitters die zich niet aan de regels houden. In een toelichting noemt het merendeel (39%) hondenpoep op straat als reden voor hun lage beoordeling van de handhaving.

Dat onder de deelnemers de bekendheid met het hondenbeleid is toegenomen, is positief. Dat geldt ook voor de ervaren overlast door loslopende honden; dit cijfer daalt sinds 2010. In de beoordeling van de eigen straat wordt aan het punt 'vrij van hondenpoep' een voldoende gegeven.

¹ We maken onderscheid tussen meldingen en klachten. Als burgers melden dat iets niet in orde is in de openbare ruimte, gaat het om meldingen. Als burgers klagen over een onterechte behandeling door de gemeente, noemen we dat een klacht.

Samenvatting van de gemeten resultaten

1. De objectieve metingen van de situatie op straat leveren een steeds schoner beeld op.
2. Er zijn 20% meer bekeuringen uitgeschreven.
3. Burgers doen meer meldingen over hondenoverlast. Minder dan 2% van het totale aantal meldingen gaat over honden.
4. In de Stadsenquête staat hondenpoep niet meer op nummer één, maar nog wel in de top drie van ergernissen.

De verbeteringen die de Stadsenquête laat zien en de aantoonbaar schonere stad, zijn het resultaat van de beleidswijzigingen. Het gaat dus steeds beter met de bestrijding van hondenoverlast in de stad, maar we zijn er nog niet. Er zijn bepaalde gebieden, waaronder Valkenboskade, Huygenspark en Charlestonplantsoen, die nog extra aandacht vragen. We streven ernaar dat hondenoverlast helemaal verdwijnt uit de top drie van ergernissen die de Stadsenquête jaarlijks onder de Haagse bevolking meet.

3. Vergelijking in de G4

Dat Den Haag schoner wordt en de inwoners minder hondenoverlast ervaren, is op zichzelf een waardevolle constatering. Maar hoe presteren we ten opzichte van de andere grote steden? Daar hebben we onderzoek naar gedaan. Helaas bleek het niet mogelijk om veel gegevens te verzamelen van Amsterdam, waar de uitvoering van het hondenbeleid bij zeven stadsdelen berust. Desondanks kunnen we een indruk geven van de verschillen in hondenbeleid en het effect ervan in de G4.

Vergelijking hondenbeleid

Het hondenbeleid in de vier grote steden lijkt in grote lijnen op elkaar, maar er zijn zeker verschillen. Deze verschillen benoemen we hieronder ten opzichte van het Haagse beleid.

> *Amsterdam*. In Amsterdam geldt geen opruimplicht in bepaalde vrijgestelde gebieden. Wel moeten Amsterdamse honden een belastingpenning dragen en geldt dat bepaalde gevaarlijke rassen in de openbare ruimte gemuilkorfd zijn.

> *Rotterdam*. In Rotterdam geldt geen opruimplicht in zogenaamde uitlaat- en losloopzones. Ook hoeven Rotterdamse hondenbezitters geen opruimmiddel bij zich te dragen.

> *Utrecht*. In Utrecht geldt geen opruimplicht in hondentoiletten. Ook hoeven Utrechters geen opruimmiddel bij zich te dragen.

Vergelijking schoonheidsgraad

In Utrecht wordt niet gemeten hoe schoon de openbare ruimte is, ofwel vrij van hondenpoep. Dit gebeurt wel in Rotterdam, maar niet met het landelijke CROW-systeem dat we in Den Haag kennen. In plaats daarvan gebruikt Rotterdam een eigen systematiek. Bij Amsterdam is de meet methodiek onbekend.

Vergelijking handhaving

Helaas zijn er geen cijfers bekend over de handhaving van het hondenbeleid in Amsterdam en het aantal buitengewone opsporingsambtenaren (boa's) dat daarmee belast is. De overige drie grote steden laten over de afgelopen drie jaren het volgende beeld zien.

Ontwikkeling handhaving hondenbeleid 2010-2011-2012 in Rotterdam, Utrecht en Den Haag			
Bekeuringen	Rotterdam	Utrecht	Den Haag
aanlijnplicht	828 - 748 - 472	296 - 286 - 239	1011 - 970 - 1214
verbodsgebied	67 - 36 - 49	21 - 17 - 14	273 - 176 - 321
opruimmiddel	NVT	NVT	477 - 378 - 489
opruimplicht	125 - 83 - 95	53 - 63 - 92	488 - 610 - 598
Totaal	1020 - 867 - 616	370 - 366 - 345	2249 - 2134 - 2622
Aantal boa's	395 - 428 - 422	75 - 75 - 75	80 - 88 - 125

Conclusie

Harde conclusies vallen uit deze vergelijking binnen de G4 niet te trekken. Wel is opvallend dat Den Haag, uitgaande van het aantal bekeuringen, aanmerkelijk intensiever lijkt te handhaven dan Rotterdam en Utrecht.

4. Losloopgebieden

De gemeente krijgt vaak de vraag om meer losloopgebieden aan te wijzen. Honden en hun baasjes willen - net als andere belanghebbenden zoals kinderen of sporters - ruimte in de stad. In de Commissie Leefomgeving van 12 januari 2011 heeft de wethouder FS bij de behandeling van de Voortgangsnota Hondenbeleid 2010 toegezegd om met belangenverenigingen in gesprek te gaan over de losloopgebieden. Er zijn momenteel 169 losloopgebieden in Den Haag.

Platform

Samen met belangenorganisaties op het gebied van spelen, honden, natuur en fietsen is gekeken naar locaties in de openbare ruimte die als nieuw losloopgebied in aanmerking kunnen komen. Vanuit het platform kwam uitdrukkelijk de wens de huidige losloopgebieden niet ter discussie te stellen. De organisaties hebben aanvankelijk 40 nieuwe voorstellen gedaan.

Deze voorstellen zijn vervolgens getoetst aan de volgende criteria:

- De gemeente is eigenaar van het gebied (dus niet bijvoorbeeld Staatsbosbeheer of Dunea)
- Het gebied ligt niet in/naast:
 - een (bufferzone van) Natura 2000-gebied;
 - een gebied dat valt onder de Natuurbeschermingswet (1998, 2005);
 - de ecologische hoofdstructuur/ zone (gemeente, provincie);
 - een recreatieve plek, zoals een speelplek, speciale tuin, zonder omheining;
 - een drukke verkeersader waar auto's harder dan 50 km per uur mogen rijden.

Na toetsing zijn 24 voorstellen voor nieuwe losloopgebieden overgebleven.

Participatie

Op grond van de Inspraak- en Participatieverordening zijn de 24 voorstellen voorgelegd aan de bewoners van Den Haag (RIS 252250). Het participatieniveau was 'raadplegen'. Het doel was om nieuwe inzichten te krijgen. Alleen zwaarwegende inhoudelijke argumenten, zoals ander gebruik, moeizaam beheer en veiligheid, zijn meegenomen.

De direct omwonenden (zo'n 2100 adressen) hebben een brief gekregen met uitleg over het voorstel voor een nieuw losloopgebied in hun buurt. Ze zijn daarbij uitdrukkelijk gewezen op de mogelijkheid om via (e)-participatie hun te mening geven. Via krant en internet zijn de overige bewoners van Den Haag uitgenodigd deel te nemen aan de (e)-participatie.

Uitkomsten

Er zijn 1329 reacties ontvangen, die goed inzicht geven in de meningen. Voorstanders vinden dat er nu te weinig losloopgebieden in de omgeving zijn. De meest genoteerde tegenargumenten zijn: toename van hondenpoep en overlast, aantasting van recreatie- of natuurgebied, gevaarlijk in verband met kinderen en gevaarlijk in verband met verkeer. Veiligheid voor kinderen, verkeer en hond, en aantasting van natuur of recreatiegebied maakten deel uit van de toetsing in het platform.

Aanpassingen

Het voorgestelde losloopgebied Damasstraat is afgefallen. Het wordt direct omringd door woningen en bewoners gebruiken een deel van de groenstroken als speel- en ontmoetingsplek. Daarnaast ligt op minder dan 100 meter een groter losloopgebied. Uit de vele negatieve reacties die de e-participatie opleverde, blijkt een losloopgebied hier veel gevoeliger te liggen dan elders.

De toevoeging van speelplekken in Madestein aan de voorgestelde losloopgebieden berustte op een vergissing. Dit is inmiddels hersteld; de speelplekken zijn en blijven verboden gebied voor honden.

Valkenboskade

De Valkenboskade vraagt als losloopgebied extra aandacht door stank- en geluidsoverlast. Daarom zijn aanvullende maatregelen genomen. Directe communicatie, nieuwe bebording, intensiever schoonhouden en handhaving lijken resultaat op te leveren. Uit metingen die eind 2012 zijn verricht, blijkt de beeldkwaliteit vooruit te zijn gegaan van D naar B. In 2013 zal op willekeurige momenten gemeten worden of het effect blijvend is. De handhaving gaat terug naar het reguliere niveau, maar het blijft vooralsnog een aandachtsgebied.

Ockenburgh

Gebieden die onder de natuurwetgeving vallen, zoals Ockenburgh, zijn soms lastig te combineren met loslopende honden. Honden storen (broedende) vogels en zoogdieren en vertrappen vegetatie. In Ockenburgh wordt het losloopgebied daarom met 1,9 hectare verkleind. Zie ook de vorige Voortgangsnota Hondenbeleid (RIS 177581). De vergunningaanvraag voor de renovatie van het landgoed, die eerder zonder verkleining van het losloopgebied werd afgekeurd, is nu wel goedgekeurd door de Provincie Zuid-Holland. De maatregelen worden in 2013 uitgevoerd (inrichten Koeweide).

Hekwerken

Enkele leden van het platform hebben voorgesteld bij bepaalde losloopgebieden hekwerken te plaatsen. Dit voorstel werd ook in het participatietraject gedaan. Het beleid van de gemeente is echter om zo min mogelijk hekken te plaatsen om de toegankelijkheid voor iedereen te waarborgen en schijnveiligheid en extra beheerkosten te voorkomen. Een hekwerk kan de indruk wekken dat daar geen opruimplicht is. Daarnaast streeft de gemeente naar een openbare ruimte met zo min mogelijk belemmerende objecten.

Samenvatting losloopgebieden

Er worden 23 losloopgebieden - met een gezamenlijk oppervlak van 63 hectare - toegevoegd aan het bestaande aantal van 169. Het losloopgebied bij Ockenburgh wordt met 1,9 hectare verkleind.

Losloopgebieden in hectare	Vanaf 2008	Vanaf 2010	Vanaf 2013
Losloopgebied permanent	510 ha	522 ha	585 ha
waarvan permanent op het strand	21 ha	25 ha	25 ha
Strand extra:			
Losloopgebied van 21.00 tot 07.00 in zomer	49 ha	55 ha	55 ha
Losloopgebied winter	76 ha	91 ha	91 ha
Losloopgebied met minimale en maximale marges	510-586 ha	522-613 ha	585-676 ha

5. Bebording

De twee borden die nu in gebruik zijn om twee soorten losloopgebieden aan te duiden, zijn niet voor iedereen even duidelijk:

Een uitlaatplek is een losloopgebied met verkeer in de buurt; een uitrengebied is een losloopgebied zonder veel verkeer in de buurt.

Of de verkeerssituatie veilig is, moet de hondeneigenaar in feite zelf beoordelen. Dit geldt ook voor de andere gebruikers van de openbare ruimte. Bovendien ontstaan er misverstanden door de borden: sommige mensen denken dat *uitlaatplek* betekent dat je niet hoeft op te ruimen.

Daarom is het voorstel om één bord te gebruiken dat duidelijk laat zien dat hier een losloopgebied begint waar ook hier de opruimplicht geldt. Met een extra logo wordt de opruimplicht benadrukt:

In stadsdeel Segbroek (Valkenboskade) is met dit bord een proef gehouden. Daaruit blijkt dat voor hondenbezitters duidelijk is wat van hen wordt verlangd en dat handhavers niet meer hoeven te discussiëren over de opruimplicht. Daarom zal het nieuwe bord bij alle losloopgebieden worden geplaatst. Dit draagt naar verwachting bij aan de vermindering van de overlast door hondenpoep.

6. Samenvatting en conclusies

- De overlast van loslopende honden die deelnemers van de Stadsenquête ervaren, is gedaald van 39% (2010) naar 22% (2012).
- Op de vraag of voldoende wordt opgetreden tegen hondenbezitters die zich niet aan de regels houden, geven in 2012 minder deelnemers een positief antwoord dan in 2010: 26% tegenover 31%. Dit is opvallend, omdat de handhaving door de integrale aanpak in alle stadsdelen juist is versterkt.
- De handhaving op het hondenbeleid is de afgelopen jaren geïntensiveerd. Het aantal uitgeschreven boetes is met 20% gestegen.
- Uit beeldkwaliteitsmetingen blijkt dat de stad steeds schoner wordt. Er is minder hondenpoep in het straatbeeld.
- Het aantal losloopgebieden wordt - in samenspraak met belangenorganisaties en na raadpleging van omwonenden en overige burgers - met 23 uitgebreid. Het college gaat daartoe een aanwijzingsbesluit vaststellen.
- De gemeente vervangt de bestaande borden bij losloopgebieden door borden die duidelijker zijn voor hondenbezitters.

7. Vervolgstappen

Hondenkaart digitaal

Losloop- en verbodsgebieden worden regelmatig aangepast op een 'hondenkaart' die ook als pdf-document op de gemeentelijke website wordt gepubliceerd. Het is niet mogelijk de informatie 'slim' te raadplegen (bijvoorbeeld door te zoeken op postcode). In de eerste helft van 2013 gaat een project van start om deze hondenkaart sneller en accurater beschikbaar te stellen aan burgers. Het is de bedoeling dat deze 'digitale kaart' te raadplegen is vóór de invoering van de nieuwe losloopgebieden.

Wijzigen uitvoeringsbesluit APV

De nieuwe losloopgebieden worden toegevoegd aan het uitvoeringsbesluit.

Aanpassen bebording

Na wijziging van het uitvoeringsbesluit wordt het nieuwe bord bij de nieuwe losloopgebieden geplaatst en wordt de bestaande bebording bij de huidige gebieden vervangen.

Communicatie

Het accent van de communicatie over het hondenbeleid ligt op het informeren over de nieuwe losloopgebieden. De direct omwonenden worden geïnformeerd zodra het nieuwe losloopgebied formeel van kracht wordt. Extra aandacht wordt gegeven aan de manier waarop de losloopgebieden zijn gekozen en afgestemd met belanghebbenden en bewoners. In alle communicatie wordt benadrukt dat voor de hele stad een opruimplicht geldt; ook in de losloopgebieden.

Evaluatie

Na één jaar worden de nieuwe en bestaande losloopgebieden geëvalueerd. Dit gebeurt in overleg met de stadsdelen, het platform van belangenorganisaties en de direct omwonenden. De probleemgebieden Valkenboskade, Charlestonplantsoen en Huyenspark worden op korte termijn geëvalueerd. Indien blijkt dat de genomen maatregelen niet het gewenste resultaat hebben, zullen deze losloopgebieden verkleind of opgeheven worden.

8. Financiering losloopgebieden

Voor invoering van de 23 nieuwe losloopgebieden zullen diverse activiteiten plaatsvinden, die als volgt worden begroot.

- Mailing naar omwonenden van de losloopgebieden via een nieuw ontwikkelde brochure met kaart en uitleg. Kosten zijn circa € 25.000,00.
- De omgeving van losloopgebieden inrichten met borden die duidelijkheid geven over de regels en de grenzen van het losloopgebied.
 - Bij 23 nieuwe losloopgebieden worden circa 80 borden geplaatst. Kosten zijn circa € 25.000,00.
 - Bij 169 bestaande losloopgebieden worden de borden vervangen. Kosten zijn circa € 200.000,00.
- Het vervaardigen en op internet plaatsen van een digitale hondenkaart. Kosten zijn circa € 10.000,00.

Deze kosten worden gefinancierd uit het Programma Leefomgeving van de Programmabegroting 2013-2016.